

Učni načrt

DRAMSKO-GLEDALIŠKA DELAVNICA

Umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (315 ur)

UČNI NAČRT

DRAMSKO-GLEDALIŠKA DELAVNICA

Gimnazija; umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (315 ur)

Predmetna komisija:

Marjan Bevk, Gimnazija Nova Gorica, predsednik

Marijan Štrancar, Gimnazija Nova Gorica, član

Natalija Arčon, Gimnazija Nova Gorica, članica

Recenzenta:

Kristijan Muck, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Janez Starina, Mestno gledališče Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Igor Lukšič

Za zavod: mag. Gregor Mohorčič

Uredila: Lektor'ca

Jezikovni pregled: Lektor'ca

Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:792(0.034.2)

BEVK, Marjan

Učni načrt. Dramsko-gledališka delavnica [Elektronski vir] : gimnazija, umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer : druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (315 ur) / predmetna komisija Marjan Bevk, Marijan Štrancar, Natalija Arčon. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/gimnazija/umet_gim/UN_Dramsko-gledaliska_delavnica.pdf

ISBN 978-961-234-883-0 (Zavod RS za šolstvo)
1. Štrancar, Marjan 2. Arčon, Natalija
250768896

Sprejeto na 128. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 12. 2009.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE	5
3 CILJI IN VSEBINE	6
4 PRIČAKOVANI REZULTATI.....	8
4.1 Vsebinska znanja.....	8
4.2 Procesna znanja.....	8
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	10
5.1 Cilji in dejavnosti medpredmetnih povezav.....	10
5.2 Dejavnosti za razvoj kompetenc	11
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	12

1 OPREDELITEV PREDMETA

Dramsko-gledališka delavnica je oblika sintetičnega in praktičnega apliciranja teoretičnih znanj in medbralnih uprizoritvenih zamisli, pridobljenih pri predmetih teorija drame in gledališča ter umetnost govora, improvizacije in giba – njen cilj so lahko samo postopek in orodja, ki jih morajo dijaki¹ spoznati in obvladati, da bi sploh lahko pripravili uspešno delavnico.

V dramsko-gledališki delavnici udeleženci preizkušajo uresničevanje teoretičnega znanja in bazične tehnike igre in si pridobivajo razčlenjevalne in uprizoritvene spretnosti, domišljajo medbralne zamisli in njihovo odrsko podobo ter tako oblikujejo zavest o tesni prepletenosti in povezanosti dramskih in gledaliških umetnin. Pri tem razvijajo svoje sposobnosti in spretnosti, aplicirajo teoretična znanja, bogatijo z aktivnim in ustvarjalnim delovanjem svoje izkušnje, krepijo zdravi občutek samozavesti in zaupanja vase, sprejemajo odgovornost za zdrav način življenja z razumevanjem vplivov telesne aktivnosti, nege in zdrave prehrane, spodbujajo medsebojno sodelovanje, samopotrjevanje, zdravo tekmovalnost, strpnost in drugačnost, ohranjajo in razvijajo lepo in pravilno telesno držo in oblikujejo skladno postavo. Predvsem se naučijo sebe predstaviti kot samozavestno osebnost skozi nastop.

Z lastnimi dejavnostmi spoznavajo vloge in naloge posameznih uprizoriteljev: režiserja, lektorja, dramaturga, tehnikov, šepetalca, scenografa, lučnega mojstra, tonskega mojstra, kostumografa, video mojstra in se učijo/naučijo snemanja lastne produkcije (priprava elektronskega besedila).

---

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako velja izraz *učitelj* enakovredno za *učitelje* in *učiteljice*.

2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE

Dijaki v delavnici po svojih interesih in zmožnostih skupaj z mentorji:

- uprizarjajo svoja in tuja dramska besedila, posamezne dramske situacije ali celotna besedila, pri čemer uporabljajo med poukom (zlasti pri predmetih teorija in zgodovina drame in gledališča, pri umetnosti giba in igre idr.) in v drugih delavnicah pridobljena znanja, sposobnosti in spretnosti,
- končna operativna cilja dramsko-gledališke delavnice v letniku sta zadnja vaja ali generalka uprizoritve in priprava maturitetne stvaritve,
- kreacije izbranega lika, režije, dramaturgije, glasbenega, gibalnega oz. koreografskega, scenografskega, kostumografskega idr. opremljanja uprizoritve, izvedba celotnega dizajna uprizoritve ipd.,
- prenos gledališke uprizoritve na video posnetek (igra pred kamero, vroča vaj, snemanje, montaža, oblikovanje DVD idr.),
- uporaba odrskih znanj v nastopih javnega značaja in pri svoji lastni prezentaciji.

Dijaki:

- se zavedajo se o pomenu kultiviranega obnašanja,
- razvijajo psihomotorične veščine,
- pridobivajo spretnosti prezentacije v vsaki situaciji,
- spodbujajo občutek estetskega obnašanja,
- razvijajo zanimanja za različne oblike javnega nastopanja,
- oblikujejo sposobnosti kritičnega opazovanja,
- razvijajo sposobnosti za vzpostavljanje različnih medčloveških odnosov,
- vzgajajo občutek za zdravo in kulturno medčloveško komunikacijo,
- razlikujejo med banalnim in oblikovanim nastopom,
- vzgajajo za javno nastopanje,
- prepoznajo govorico nastopajočega.

3 CILJI IN VSEBINE

Dijaki:

1) pripravijo uprizoritev dramskega besedila, ki izhaja iz vsebinskih sklopov:

- dramaturško – igralska analiza,
- razčlemba teksta in razčlenjevanje, razumevanje, tolmačenje vloge in drame,
- določitev teme in ideje z vidika avtorja teksta in uprizoritvenega koncepta,
- bralne vaje,
- besede in miselni sklopi,
- logični, emotivni in interpretativni akcenti,
- dinamika interpretacije – melodija in ritem, premori, pavze, cezure,
- oblikovanje modela kot posrednika med vlogo in igralcem;

2) vadijo in razvijajo bazične tehnike igre:

- izbira prostora in njegova omejitvev ter členitev,
- statičnost v prostoru: pozicija, izraz telesa, izraz obraza,
- gibanje v prostoru: situacija, obrat, kretnja, mimika,
- prostorska podoba pisnega sporočila,
- hoja, sedanje, menjava ritma,
- kompozicija odrske stvarnosti, odnosi med soigralci in predmeti,
- doživljanje kot vključitev telesnega izraza v prostor in čas vloge;

3) vadijo in uprizarjajo:

- gledališka predstava kot uprizorjena zgodba,
- prenos izbranega besedila ali dramske situacije v odsko podobo,
- uprizarjanje kot ustvarjanje oblike določeni vsebini,
- prezentacija kot ustvarjanje pomena, ki ga nosi uprizorjeni lik,
- določanje uprizoritvenega loka predstave,
- določanje uprizoritvenega loka vloge,
- utrjevanje dogovorjenega modela odrske oblike,
- igra z rekviziti, izdelovalne vaje, atmosferske vaje,
- vključitev scene, kostumov, glasbe, plesa, maske v odsko podobo,
- priprava promocijskega materiala: gledališki listi, plakati, obvestila ipd.,
- tehnične, glavne in generalne vaje,
- premiera,

- pogovor o uprizoritvi z analizo in strokovnimi argumenti.

IZVEDBENI STANDARDI

Dramsko-gledališki delavnici je namenjenih ur:

1. letnik: dramsko-gledališka (1 ura),
2. letnik: dramsko-gledališka (2 uri),
3. letnik: dramsko-gledališka (2 uri),
4. letnik: projektno delo (4 ure), pri katerem sodelujejo vsi mentorji delavnic in v kateri se pripravlja in izvede vsakoletni dogovorjeni uprizoritveni projekt. Dijaki so v vseh letnikih razdeljeni v dve skupini.

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Pričakovani rezultati izhajajo iz zapisanih ciljev, vsebin in kompetenc. Za doseganje teh ciljev je odgovoren učitelj z izvedbo pouka in motiviranjem dijakov, pa tudi dijaki s svojim odnosom do dela.

4.1 VSEBINSKA ZNANJA

Dijak:

- obvlada osnove nastopanja,
- oblikuje lastne kriterije kritičnega opazovanja,
- razbere pomen kultiviranega obnašanja,
- obvlada psihomotorične veščine,
- uporablja spretnosti prezentacije v vsaki situaciji,
- razbere občutek estetskega obnašanja,
- uporablja različne oblike javnega nastopanja,
- poišče lastne sposobnosti za vzpostavljanje različnih medčloveških odnosov,
- uporabi kultivirano obnašanje za zdravo in kulturno medčloveško komunikacijo,
- pozna razlike med banalnim in oblikovanim nastopom,
- obvlada odrski prostor; ima odgovoren in spoštljiv odnos do občinstva.

4.2 PROCESNA ZNANJA

Dijak:

- razvija sposobnost abstraktnega mišljenja,
- presoja vlogo gledališča v razvoju človeške družbe,
- pozna pomembna obdobja svetovne dramatike in najpomembnejše avtorje ter njih dela in jih zna ovrednotiti in postaviti v družbeni kontekst,
- samostojno, vsebinsko in oblikovno analizira posamezne stile v umetniškem ustvarjanju in analitično presoja bojni vpliv posameznih umetnosti,
- pozna temeljne gledališke poetike in njihov razvoj,
- samostojno analizira in presoja aktualno gledališko produkcijo,

- uporablja strokovno terminologijo,
- uporablja teoretična znanja in išče različne nove vire in jih samostojno vrednoti,
- uresničuje izvirne zamisli, sam ali skupaj z drugimi,
- daje pobude, organizira ustvarjalne projekte,
- kritično analizira,
- išče literaturo; črpa zamisli iz filmov, oddaj, predstav, koncertov,
- neprestano teži k novemu znanju in ustvarjalnim izkušnjam,
- zna uporabiti pridobljeno znanje v vsakdanjem življenju,
- postavlja vprašanja, išče razne odgovore,
- išče ustvarjalne izzive.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Dramsko-gledališka delavnica je oblika sintetičnega in praktičnega apliciranja teoretičnih znanj in medbralnih uprizoritvenih zamisli, pridobljenih pri predmetih teorija drame in gledališča ter umetnost govora, improvizacije in giba- njen cilj so lahko samo postopek in orodja, ki jih morajo dijaki spoznati in obvladati, da bi sploh lahko pripravili uspešno predstavo.

Gledališka predstava je sinteza različnih umetniških zvrsti, ki šele med seboj povezani na osnovi iste teme, ideje in uprizoritvenega koncepta tvorijo samostojno umetnino.

Drama – govor – glasba – ples – arhitektura – slikarstvo – kiparstvo – fotografija se povezujejo na podlagi ritma in zvoka; zvoka in barve; barve in risbe; risbe in prostora; prostora in gibanja; gibanja in telesa; telesa, kretnje in mimike, mimike in govora, govora in besede; smisla in pomena **v enoten prepletajoč umetniški dogodek.**

5.1 CILJI IN DEJAVNOSTI MEDPREDMETNIH POVEZAV

Tabela 1: Cilji in primeri dejavnosti medpredmetnih povezav

Cilji	Primeri in opisi
Gibalna delavnica: učenje plesa	Uporaba plesa kot izraznega sredstva v predstavi.
Impro delavnica: iskanje lika	Uporaba in prilagoditev lika v sistemu uprizoritve.
Učenje pozicij kamere in fotoaparata	Igranje pred kamero pri snemanju končne produkcije letnika, igra pred kamero-razlike z gledališko igro.
Učenje likovnega reda	Ustvarjanje likovnosti na odru s scenografskimi ali telesnimi pozicijami.
Študija svetlobe	Uporaba luči in osvetlitve kot pomembnega elementa likovnosti odrske upodobitve.

5.2 DEJAVNOSTI ZA RAZVOJ KOMPETENC

Tabela: Kompetence in dejavnosti za razvoj kompetenc

Kompetence	Dejavnosti za razvoj kompetence
Kompetenca zavesti	Uporaba odrskih spretnosti za upodobitev odrskega lika.
Kompetence samoiniciativnosti	Pridobivanje psihofizičnih sposobnosti za proces odrskega ustvarjanja.
Kompetence učenje učenja	Vaje za vzpostavljanje odnosov med nastopajočimi.
Socialne in državljanske kompetence	Razumevanje osnovnega odnosa med odrom in dvorano, nastopajočim in gledajočim.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Bazična tehnika igre pomeni osnovne korake praktičnega dela poučevanja gledališke igre, ki je žlahtna sinteza odrskega giba, umetnosti govora in kreativne sposobnosti gledališkega ustvarjalca. Deleži posameznih umetniških disciplin nihajo v korist enega ali drugega, saj je celotno gledališko ustvarjanje težnja po sintezi vseh zvrsti umetnosti, od dramske literature, arhitekture, slikarstva, glasbe, plesa, pa do umetnosti oblačenja, govora, gibanja. Vse te žlahtne prvine se povežejo v novo umetniško vrednost, ki jo imenujemo gledališka uprizoritev. Generalka gledališke uprizoritve je končni cilj naših prizadevanj, ne glede na to, ali smo izhajali iz dramske književnosti, improvizacije, gibalnega dela ali govornih spretnosti. Šele sinteza daje novo vrednost, ki je lahko temelj ocene dramsko-gledališke stvaritve kot vršnega cilja dramsko-gledaliških delavnic. Zaradi njene kompleksnosti jo ocenimo z ocenami iz:

- umetnosti govora,
- umetnosti giba in
- ustvarjalnost.

Delo poteka individualno in v manjših skupinah, pri čemer je potrebno k sodelovanju pritegniti vse dijake, upoštevajoč njihove interese. Pomembna prvina pedagoškega procesa je tudi kritično opazovanje dela in sposobnost ustreznega pozitivnega in negativnega vrednotenja procesa dela.

V dramsko-gledališki delavnici dijaki uporabljajo tudi znanja, sposobnosti in spretnosti, pridobljene v drugih delavnicah (gibalni, zvočni, likovni, filmski). Dijaki naj bi tudi sodelovali v tistih zunajšolskih dejavnostih, ki so povezane z razrednimi in šolskimi dramsko-gledališkimi dejavnostmi, v pripravah šolskih dramsko-gledaliških projektov, pri drugih gledaliških uprizoritvenih projektih, nastopih, literarnih večerih ...